

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN “DEMOKRASİ EĞİTİMİ VE OKUL MECLİSLERİ PROJESİ”NE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Salih Zeki GENÇ*

Fatih GÜNER**

Pınar PALA***

Gülümser ACAR KOCAOĞLU****

Özet

İlköğretim çağındaki çocukların, birçok şeyi, göreyek ve bizzat yaşayarak öğrendikleri göz önüne alındığında 2004- 2005 eğitim- öğretim yılından itibaren ülke genelinde uygulanmaya başlanan “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmada, 2009- 2010 eğitim- öğretim yılında, Marmara Bölgesi’ndeki iki ilin (İstanbul ve Çanakkale) ilköğretim öğrencilerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne ilişkin görüşleri incelenmektedir. Araştırmanın evrenini, sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması bakımından Marmara Bölgesi’nde ilk sırada (İstanbul) ve son sırada (Çanakkale) yer alan iller oluşturmaktadır. Evrenden rastgele (random) örnekleme yöntemiyle seçilen 14 ilköğretim okulunun 772 ilköğretim öğrencisi, araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada, ilköğretim öğrencilerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile “öğrencilerin cinsiyetleri” arasında kızlar lehine anlamlı farklılık görülmektedir. İlköğretim öğrencilerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin görüşleri, “öğrencilerin annelerinin öğrenim durumları” değişkenine göre incelendiğinde, anneleri okuryazar olmayan öğrencilerin görüşleri ile anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin görüşleri arasında, anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin görüşleri lehine anlamlı farklılık görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Demokrasi eğitimi, okul meclisleri, ilköğretim

Giriş

Eğitimin toplumsal hedefinin demokratik bir toplum düzeni kurma ve eğitimin siyasal amacının da vatandaşların devlet düzenine bağlılığını sağlama olduğu dikkate alındığında eğitim ile demokrasi arasındaki ilişki açıkça ortaya çıkmaktadır (Bilhan, 1996, 225). Demokrasinin siyasi erkten, toplumun en küçük parçası olan bireye geçmesi ancak eğitimle mümkündür (Emir ve Kaya, 2004, 70).

* Yrd. Doç. Dr.; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü

** Yüksek Lisans Öğrencisi; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

*** Yüksek Lisans Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

**** Yüksek Lisans Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Cumhuriyetle birlikte eğitimin konuları arasına giren demokrasi, zamanla eğitimin amaçları ve yöntemleri arasında da yer edinmeye başlamıştır (Özpolat, 2004). Tüm vatandaşlara ulaşma imkanı bulunan ilköğretim kurumlarında, çağın gerektirdiği bilgi, duygu ve beceriler kazandırılmaya çalışılmaktadır. Ayrıca günümüzde ilköğretim kurumları bireylere, 'etkili insan' veya 'etkili vatandaş' olmak için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumların yanında milli birlik ve beraberlik bilincini de kazandırmaktadır. İlköğretimin demokratik bir ülkenin geleceği olduğu ve bu kurumda atılan temellerin kalıcı olacağı açıkça ortadadır (Yeşil, 2002, 82).

Demokrasinin genç kuşaklara öğretilmesi, benimsetilmesi ve geliştirilmesi okulun görevleri arasındadır. Okuldaki demokrasi uygulamaları öğrencilerin demokratik davranış geliştirmelerini sağlamalıdır (Doğan, 2001). Benzer noktaya değinen Genç (2006) de, demokratik değerlerin bireylere kazandırılmasında başta aile olmak üzere örgün eğitim kurumlarına ve kitle iletişim araçlarına büyük görevler düştüğünü belirtmekte ve özellikle demokrasiyle alakalı edinilen bilgi, beceri ve tutumların davranışlara dönüştürülmesinde örgün eğitim kurumlarının görevlerinin yadsınmayacak derecede önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Günümüzde ilköğretim ve ortaöğretim programlarında hayat bilgisi, sosyal bilgiler, tarih, sosyoloji, demokrasi ve insan hakları gibi derslerde yer almakta olan demokrasi eğitiminde, uygulamadan çok kuramsal boyut ön plana çıkmaktadır. Fakat demokrasi bir değerler sistemi olduğundan yaşanmadan öğrenilememektedir. Bu sebeple demokratik hayat tarzının yaşanılır hale getirilmesi gereklidir (Özpolat, 2004). Hem "demokrasi eğitimi"nin, hem de "demokratik eğitim" in pratiği yapılarak bir yaşam biçimi haline alabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi arasında 13 Ocak 2004'te imzalanan bir protokolle bazı pilot okullarda "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi" uygulmaya konmuştur.

2004- 2005 eğitim- öğretim yılından itibaren ülke genelinde uygulanmaya başlanan bu projeye ilişkin yönerge, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi ile Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi' ne ve TBMM ile MEB arasında yapılan "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi" protokolüne dayanılarak hazırlanmıştır (MEB, 2004).

"Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi" gereğince, her okulda bütün öğrencilerin oylarıyla seçilen üyelerden meydana gelen "Okul Öğrenci Meclisi"; her ilde, Okul Öğrenci Meclisi başkanlarından oluşan "İl Öğrenci Meclisi"; 81 il öğrenci meclisi başkanlarının katılımıyla da "Türkiye Öğrenci Meclisi" oluşturulmaktadır. Proje, ilköğretim 2- 8. sınıflar ile ortaöğretim kurumlarına devam eden her öğrenciyi bir seçmen; ilköğretim ve orta öğretim kurumlarındaki her şube ile her birleştirilmiş sınıfı bir seçim bölgesi; her tür ve derecedeki her ilköğretim ve her ortaöğretim kurumunu da seçim çevresi olarak tanımlamaktadır (MEB, 2004). Bu uygulamanın gerçek demokratik hayatla aynılık ilişkisinin yaşanması için bir mevzuat çerçevesi esas alınmaktadır. Bu mevzuat çerçevesi seçim yasaları ve TBMM iç tüzüğü örnek alınarak hazırlanmıştır (Özpolat, 2004). Bu proje sayesinde öğrenciler daha okul sıralarında demokrasiyi, uygulamalı olarak öğrenerek gerçek yaşamlarında içselleştirebilir ve yeni nesillerin yaşayacağı Türkiye'de bir demokrasi bilinci geliştirebilir (Kıncal ve Uygun, 2006, 41).

"Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi"nin, eğitim kurumlarımızın demokratikleştirilmesinde ve yeni kuşakların demokratik yaşam biçimini benimseyerek sosyalleşmelerinde etkin rol oynayabileceği düşünülmektedir. Bu yönüyle, ilköğretim çağındaki çocukların, birçok şeyi, görerek ve bizzat yaparak öğrendikleri göz önüne alındığında "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi"nin öneminin denli büyük olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, ilköğretim I. kademe II. devre (4- 5. sınıflar) öğrencileri ile ilköğretim II. kademe (6, 7 ve 8. sınıflar) öğrencilerinin "demokrasi eğitimi ve okul

meclisleri projesi”nin çeşitli süreçlerine yönelik görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada bu amaç kapsamında şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin “demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi” hakkındaki görüşlerinin dağılımı nasıldır?

2. Öğrencilerin “demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi”nin yürütülmesi, propaganda süreci ve projede karşılaşılan sorunlarla ilgili görüşleri cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?

3. Öğrencilerin “demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi”nin yürütülmesi, propaganda süreci ve projede karşılaşılan sorunlarla ilgili görüşleri sınıf düzeylerine bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?

4. Öğrencilerin “demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi”nin yürütülmesi, propaganda süreci ve projede karşılaşılan sorunlarla ilgili görüşleri, öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarına bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?

5. Öğrencilerin “demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi”nin yürütülmesi, propaganda süreci ve projede karşılaşılan sorunlarla ilgili görüşleri, öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarına bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?

6. Öğrencilerin “demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi”nin yürütülmesi, propaganda süreci ve projede karşılaşılan sorunlarla ilgili görüşleri, öğrencilerin okullarının bulunduğu yerleşim biriminin türüne bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?

Sınırlılıklar

Araştırma, Çanakkale ve İstanbul illerindeki toplam 14 ilköğretim okuluyla ve araştırmanın amacı kapsamında cevap aranan araştırma sorularıyla sınırlıdır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma tekil ve ilişkisel tarama modellerinde tasarlanmıştır. Genel tarama modellerinden biri olan tekil tarama modelinde, ilgili olay, madde, birey, kurum, konu vb. birim ve duruma ait değişkenler, ayrı ayrı tanıtılmaya çalışılır. İlişkisel tarama modellerinde ise iki ve daha çok sayıdaki değişkenin birlikte değişim varlığı ve/veya derecesi belirlenmeye çalışılmaktadır (Karasar, 2007, 79- 81). Bu araştırma, tarama modeli kapsamında yürütülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama yöntemlerinden yazışma tekniği kullanılmıştır. Yazışma, yazılı iletişim (karşılıklı yazı yazma) yoluyla veri toplama (soruşturma) tekniğidir. Çoğu kez yazışma tekniği, kullanılan araç adı ile de anılmaktadır: anket, test, mektup gibi (Karasar, 2007, 175- 176). Bu çalışmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Bu çalışmadaki anket, araştırmacı tarafından konu ile ilgili literatür taramasından sonra hazırlanmış 5’li Likert tipinde bir ölçme aracıdır. Eşit aralıklı ölçek yapısına uygun olduğu varsayılan bu ölçme aracının aralıkları da; Tamamen katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kısmen Katılıyorum (3), Katılıyorum (4) ve Tamamen katılıyorum (5)’dir.

Anketin geliştirilmesi sırasında faktör analizi, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Faktör analizi yapılmamadan önce sayının faktör analizi yapılamaya uygun olup olmadığını anlamak amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin testi uygulanmıştır. Test sonucunda 0.89 değeri elde edilmiştir. Bu değer 0.50’den yüksek olması, sayının uygun olduğunu göstermektedir. Ölçme aracının faktör yapılarına ayrışıp ayrışmayacağını anlamak amacıyla da Bartlett’s testi uygulanmıştır. Bu test sonucunda da $X = 4700.91$, $sd = 378$ ve $p = 0.000$ değerleri elde edilmiştir. Bu sonuç ölçme aracının faktör yapılarına ayrılabilceğini göstermektedir. Araştırma

grubunun uygun büyüklükte olduğu ve ölçme aracının yapısının faktörlere ayrılabilmesi tespit edildikten sonra faktör analizine geçilmiştir. Faktör analizi binişik madde kalmayınca kadar tekrarlanmıştır. Faktör yükü 0.40'ın altında olan maddeler anketten çıkarılmıştır. Sonuç olarak üç boyuttan ve 28 maddeden oluşan bir ölçme aracı elde edilmiştir.

Ölçme aracının güvenilirliğinin bir göstergesi olan iç tutarlılığını belirlemek için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Ölçme aracının alt boyutlarının iç tutarlık (güvenirlik) katsayıları; "Projenin Yürütülmesi" alt boyutu için 0.79, "Propaganda Süreci" alt boyutu için 0.70 ve "Projede Karşılıklı Sorunlar" alt boyutu için ise 0.75 olarak bulunmuştur. Ölçme aracının tüm maddelerine ilişkin Cronbach Alpha katsayısı ise 0.84 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sayılar, ölçme aracının güvenilirliği için yeterli kabul edilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemesinde SPSS 15.0 (Statistical Package for The Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır. Değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak benimsenmiştir. Sonuçta, veriler yüzde (%), frekans (f), t testi ve varyans (F) kullanılarak analiz edilmiş ve tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Marmara Bölgesi'nin iki ilinde öğrenim gören ilköğretim okulu öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada, Marmara Bölgesi'nden Çanakkale ve İstanbul illerinin seçilmesinde, Dinçer, Öztaşlan ve Kavasoglu (2003)' nun yaptığı "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması" adlı çalışma etkili olmuştur. İstanbul'un, Marmara Bölgesi'nde sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi en yüksek il olması ve Çanakkale'nin de Marmara Bölgesi'nde sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi en düşük il olması, araştırma evrenini oluşturmada göz önüne alınmıştır. Araştırmanın örneklemini ise Çanakkale il merkezine bağlı okullardan şans yoluyla seçilen Merkez İlköğretim Okulu, İstiklal İlköğretim ve Akçapınar İlköğretim Okulu ile Çanakkale'ye bağlı ilçelerden şans yoluyla seçilen 3 ilçenin (Biga, Ezine, Ecaabat) belde ve köylerinden rastgele (random yöntemiyle) belirlenen 4 okulun ilköğretim 4, 5, 6, 7, ve 8. sınıf öğrencileri (303 öğrenci) ve İstanbul'un şans yoluyla seçilen 4 ilçesindeki (Silivri, Şişli, Esenyurt, Sultangazi) rastgele seçilen 7 okulun ilköğretim 4, 5, 6, 7, ve 8. sınıf öğrencileri (469 öğrenci) oluşturmaktadır.

Örneklem grup oluşturulurken örneklemin evreni temsil etmesi için evrende yer alan okullar, okulun bulunduğu çevre ve ailelerin sosyo-ekonomik durumları açısından dengeli bir şekilde üç gruba ayrılmıştır. Bu üç gruptan da rastgele (random) örnekleme yoluyla okullar seçilmiştir. Sosyo-ekonomik durumu üst düzeyde olan gruptan: Merkez İlköğretim Okulu (Çanakkale- Merkez), İstiklal İlköğretim Okulu (Çanakkale- Merkez), Hasan Özvarıncalı İlköğretim Okulu (İstanbul- Silivri), Mecidiye İlköğretim Okulu (İstanbul- Şişli); sosyo-ekonomik durumu orta düzeyde olan gruptan: Geyikli İlköğretim Okulu (Çanakkale- Ezine), Gümüşçay İlköğretim Okulu (Çanakkale- Biga), Yeniceköy İlköğretim Okulu (Çanakkale- Biga), Bey- Koop. Ali Çebi İlköğretim Okulu (İstanbul- Esenyurt), Gazitepe İlköğretim Okulu (İstanbul- Silivri); sosyo-ekonomik durumu alt düzeyde olan gruptan ise: Akçapınar İlköğretim Okulu (Çanakkale- Merkez), Kumköy İlköğretim Okulu (Çanakkale- Ecaabat), Akören Ümit Aksun İlköğretim Okulu (İstanbul- Silivri), Yunus Emre İlköğretim Okulu (İstanbul- Sultangazi) ve Ali Cevat Özyurt İlköğretim Okulu (İstanbul- Sultangazi) rastgele seçilmiştir.

Örneklem dahilindeki okullar, bağlı oldukları yerleşim birimleri, yerleşim türleri ve öğrenci sayıları çizelge 1'de verilmiştir. Bu okullardan toplam 930 öğrenciye anket uygulanmış, uygulama sonucunda yapılan değerlendirmede hatalı ve eksik doldurulan araçlar belirlenip araştırma kapsamından çıkartıldıktan sonra geriye kalan 772 veri toplama aracı değerlendirilmiştir (Çizelge 1).

Çizelge 1. Araştırma Kapsamındaki Okullar, Bağlı Buldukları Yerleşim Birimleri, Yerleşim Türü ve Öğrenci Sayıları İle İlgili Veriler.

Kurumun Adı	Bağlı Bulunduğu Yerleşim Birimi	Yerleşim Türü	Öğrenci Sayısı
Merkez İlköğretim Okulu	Çanakkale/ Merkez	İl Merkezi	52
İstiklal İlköğretim Okulu	Çanakkale/ Merkez	İl Merkezi	47
Akçapınar İlköğretim Okulu	Çanakkale/ Merkez	Köy	29
Gümüşçay Atatürk İlköğretim Okulu	Çanakkale/ Biga	Belde	45
Yeniceköy İlköğretim Okulu	Çanakkale/ Biga	Köy	37
Kumköy İlköğretim Okulu	Çanakkale/ Ecaabat	Köy	43
Geyikli İlköğretim Okulu	Çanakkale/ Ezine	Belde	50
Hasan Özvarnalı İlköğretim Okulu	İstanbul/ Silivri	İlçe Merkezi	35
Gazitepe İlköğretim Okulu	İstanbul/ Silivri	İlçe Merkezi	45
Akören Ümit Aksun İlköğretim Okulu	İstanbul/ Silivri	Köy	137
Yunus Emre İlköğretim Okulu	İstanbul/ Sultangazi	İlçe Merkezi	40
Ali Cevat Özyurt İlköğretim Okulu	İstanbul/ Sultangazi	İlçe Merkezi	60
Mecidiye İlköğretim Okulu	İstanbul/ Şişli	İlçe Merkezi	80
Bey- Koop. Ali Çebi İlköğretim Okulu	İstanbul/ Esenyurt	İlçe Merkezi	72
Toplam			772

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde ilk olarak örnekleme oluşturan öğrencilere ait bilgiler tablolaştırılmış, daha sonra da araştırmada cevap aranan sorulara ilişkin istatistiksel analizlere yer verilmiştir.

Çizelge 2’de, araştırma kapsamına alınan ilköğretim öğrencilerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Çizelge 2. Araştırma Kapsamındaki Öğrencilere İlişkin Bilgiler.

Cinsiyet	(f)	(%)
Kız	422	54.7
Erkek	350	45.3
Toplam	772	100.0

Sınıf düzeyi	(f)	(%)
4. sınıf	136	17.6
5. sınıf	165	21.
6. sınıf	219	28.4
7. sınıf	136	17.6
8. sınıf	116	15.0
Toplam	772	100.0

Anne öğrenim durumu	(f)	(%)
Okuryazar değil	31	4.0
İlkokul mezunu	425	55.1
Ortaokul mezunu	113	14.6
Lise mezunu	148	19.2
Üniversite mezunu	55	7.1
Toplam	772	100.0

Baba öğrenim durumu	(f)	(%)
Okuryazar değil	18	2.3
İlkokul mezunu	297	38.5
Ortaokul mezunu	161	20.9
Lise mezunu	209	27.1
Üniversite mezunu	87	11.3
Toplam	772	100.0

Yerleşim birimi	(f)	(%)
Köy	246	31.9
Belde	95	14.6
İlçe merkezi	332	43.0
İl merkezi	99	12.8
Toplam	772	100.0

Araştırmada elde edilen bulgular ise altı kategoride ortaya koyulmuştur.
Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne Yönelik Görüşlerinin Dağılımı:

Aşağıda öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne ilişkin görüşlerinin dağılımı yer almaktadır (Çizelge 2).

Çizelge 2.
**Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”
 Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı.**

Projenin Yürütülmesine İlişkin İfadeler	Kesinlikle Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam			
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)		
	1. Okulun toplumun küçük bir örneği olduğunu düşünüyorum.	417	54.0	157	20.3	119	15.4	31	4.0	48	6.2	772
2. Demokrasiyi sadece ders olarak değil, hayatın içinde öğreniyorum.	509	65.9	171	22.2	52	6.7	18	2.3	22	2.8	772	100
3. Okul meclisi temsilcilerinin seçimi için yapılan seçimin ülkemizdeki seçimler gibi yapıldığını düşünüyorum.	355	46.0	195	25.3	148	19.2	48	6.2	26	3.4	772	100
4. Seçimler, küçük olmamıza rağmen biz çocukların da büyüklerin yaptığı işleri yapabileceğimizi düşündürdü.	315	40.8	221	28.6	135	17.5	49	6.3	52	6.7	772	100
5. Sınıf temsilcisi olmak istediğimde, bende sınıf temsilciliğine adaylığımı koyabilirim.	513	66.5	122	15.8	72	9.3	32	4.1	33	4.3	772	100
6. Okul meclisine seçilen temsilcilerin okul idaresi ile öğrenciler arasında köprü görevi üstlendiğini düşünüyorum.	280	36.3	186	24.1	185	24.0	57	7.4	64	8.3	772	100
7. Okul temsilcisini seçerken, kimsenin baskısı altında kalmadan oyu istediğim adaya verdim.	581	75.3	100	13.0	43	5.6	19	2.5	29	3.8	772	100
8. Okul temsilcisi seçildikten sonra, benim oy vermediğim aday da olsa çoğunluğun seçtiği adaya saygı duyarım.	516	66.8	141	18.3	54	7.0	27	3.5	34	4.4	772	100
9. Okuldaki seçim sonuçları hakkında bilgilendirildim.	387	50.1	181	23.4	104	13.5	44	5.7	56	7.3	772	100
10. Okul temsilcisi verdiği sözleri sene sonunda yerine getirdi.	215	27.8	133	17.2	160	20.7	78	10.1	186	24.1	772	100
11. Seçimler okula karşı sorumluluk duygumun olduğunu hatırlattı.	397	51.4	167	21.6	137	17.7	36	4.7	35	4.5	772	100
12. Seçimler okulda alınan kararlar da benim de düşüncelerimin önemli olduğunu hissettirdi.	415	53.8	172	22.3	124	16.1	22	2.8	39	5.1	772	100
13. Seçimlerde başkalarının düşüncelerine saygı göstermem gerektiğini öğrendim.	515	66.7	165	21.4	52	6.7	14	1.8	26	3.4	772	100
14. Seçimlerde oyu diğerlerine göre daha iyi projeler sunan adaya verdim.	447	57.9	167	21.6	99	12.8	29	3.8	30	3.9	772	100

Çizelge 2.
Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi” Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı (Devamı)

	Kesinlikle		Katılıyorrum		Kısmen		Katılmıyorum		Kesinlikle		Toplam	
	Katılıyorrum (f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
15. Bu proje ile herkesin farklı düşüncelere sahip olabileceğini gördüm	430	55.7	178	23.1	116	15.0	23	3.0	25	3.2	772	100
Propaganda (Seçim Hazırlığı) Sürecine İlişkin İfadeler												
16. Okulumuzda okul meclisi temsilcilerinin seçimi öncesinde seçim takvimi, sandık kurulları ve adaylar panolara asılarak ilan edildi.	383	49.6	174	22.5	122	15.8	40	5.2	53	6.9	772	100
17. Okulumuzda seçimlerden önce adayları tanıtım çalışmaları yeterince yapılmaktadır.	397	51.4	198	25.6	104	13.5	50	6.5	23	3.0	772	100
18. Propaganda sürecinde adayların birbirlerini kötülemeden demokratik bir hava içerisinde çalışma yaptıklarını düşünüyorum.	320	41.5	172	22.3	174	22.5	45	5.8	61	7.9	772	100
19. Propaganda sürecinde öğrenciler hazırladıkları afiş ve duvar ilanlarını okul seçim kurulunca belirtilen yerlere astılar.	321	41.6	176	22.8	149	19.3	47	6.1	79	10.2	772	100
20. Okul temsilcisi seçilmeden önce, okul temsilcilerinin ne yapacakları konusunda bilgi aldım.	411	53.2	185	24.0	84	10.9	37	4.8	55	7.1	772	100
21. Propaganda çalışmaları sonucunda kendim için iyi olanı seçmeyi öğrendim.	453	58.7	149	19.3	110	14.2	32	4.1	28	3.6	772	100
Projede Karşılaşılan Sorunlara Yönelik İfadeler												
22. Okul Öğrenci Meclis toplantılarının düzenli ve amacına uygun yapılmadığını düşünüyorum.	289	37.4	142	18.4	162	21.0	63	8.2	116	15.0	772	100
23. Seçimler sırasında öğretmenlerimiz bizi vereceğimiz karar konusunda etkiledi.	222	28.8	164	21.2	133	17.2	69	8.9	184	23.8	772	100
24. Okul Öğrenci Meclisine büyük sınıflardan aday olan öğrencilerin seçilme ihtimalinin yüksek oluşunun “eşitsizlik” olduğunu düşünüyorum.	309	40.0	113	14.6	147	19.0	85	11.0	118	15.3	772	100
25. Okul Meclisleri projesinin seçim süreci ile sınırlı kaldığını düşünüyorum.	271	35.1	178	23.1	186	24.1	64	8.3	73	9.5	772	100
26. Mekan yetersizliği yüzünden Okul Öğrenci Meclisine oda ya da salon tahsis edilemediğini düşünüyorum.	253	32.8	153	19.8	175	22.7	58	7.5	133	17.2	772	100
27. Seçimlerde oyu mu okulda en çok tanınan öğrenciyeye verdim.	244	31.6	115	14.9	117	15.2	87	11.3	209	27.1	772	100
28. Propaganda sürecinde adayların yerine getiremeyecekleri sözler verdiğini ve öğrencilerin bu sözlere inanıp o adaylara oy verdiğini düşünüyorum.	365	47.3	121	15.7	151	19.6	59	7.6	76	9.8	772	100

Çizelge 2 incelendiğinde, ilköğretim öğrencilerinin demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile ilgili görüşlerinin farklı oranlarda olduğu görülmektedir. İlköğretim öğrencilerinin “tamamen katılıyorum” şeklinde katıldıkları görüşlerin yüzdelikleri yüksek olanlarına bakıldığında, “Okul temsilcisini seçerken, kimsenin baskısı altında kalmadan oyumu istediğim adaya verdim” (% 75.3), “Okul temsilcisi seçildikten sonra, benim oy vermediğim aday da olsa çoğunluğun seçtiği adaya saygı duyarım” (% 66.8), “Seçimlerde başkalarının düşüncelerine saygı göstermem gerektiğini öğrendim” (% 66.7), “Demokrasiyi sadece ders olarak değil, hayatın içinde öğreniyorum” (% 65.9) ifadeleri göze çarpmaktadır.

Araştırmada, “katılıyorum” şeklinde görüş bildirilen ifadelerden yüzdelikleri diğer ifadelerle göre yüksek olanlardan “Seçimler, küçük olmamıza rağmen biz çocukların da büyüklerin yaptığı işleri yapabileceğimizi düşündürdü” (% 28.6), “Okulumuzda seçimlerden önce adayları tanıtm çalışmaları yeterince yapılmaktadır” (%25.6), “Okul meclisi temsilcilerinin seçimi için yapılan seçimin ülkemizdeki seçimler gibi yapıldığını düşünüyorum” (% 25.3) şeklindeki ifadeler göze çarpmaktadır.

Katılımcıların “kısmen katılıyorum” şeklinde görüş bildirdikleri ifadelerden dikkat çekici olanlar ise “Okul Meclisleri projesinin seçim süreci ile sınırlı kaldığını düşünüyorum” (% 24.1) ve “Okul meclisine seçilen temsilcilerin okul idaresi ile öğrenciler arasında köprü görevi üstlendiğini düşünüyorum” (% 24) şeklindeki ifadelerdir.

“Seçimlerde oyumu okulda en çok tanınan öğrenciye verdim” (% 11.3), “Okul Öğrenci Meclisine büyük sınıflardan aday olan öğrencilerin seçilme ihtimalinin yüksek oluşunun ‘eşitsizlik’ olduğunu düşünüyorum” (% 11) ve “Okul temsilcisi verdiği sözleri sene sonunda yerine getirdi” (% 10.1) ifadeleri de “katılmıyorum” şeklinde ifade edilen görüşler içerisinde göze çarpmaktadır.

“Seçimlerde oyumu okulda en çok tanınan öğrenciye verdim” (% 27.1), “Okul temsilcisi verdiği sözleri sene sonunda yerine getirdi” (% 24.1) ve “Seçimler sırasında öğretmenlerimiz bizi vereceğimiz karar konusunda etkiledi” (% 23.8) ifadeleri ise “tamamen katılmıyorum” şeklinde ifade edilen görüşler içinde oranlarının yüksekliğiyle göze çarpan ifadelerdir.

Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne Yönelik Görüşleri İle Öğrencilerin Cinsiyetleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular:

Aşağıda öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne İlişkin görüşlerinin öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik bulgulara yer verilmektedir (Çizelge 3).

Çizelge 3. Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin Yürütülmesi, Propaganda Süreci ve Projede Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Görüşlerinin Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması.

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Projenin Yürütülmesi	Kız	421	63.6390	8.48039	768	5.416	0.009*
	Erkek	349	60.0516	9.89820	688.991		
Propaganda Süreci	Kız	421	24.7387	4.00454	768	3.882	0.006*
	Erkek	349	23.4871	4.94254	666.315		
Projede Karşılaşılan Sorunlar	Kız	421	24.1045	6.39185	768	-1.082	0.943
	Erkek	349	24.6074	6.46147	738.784		

* p< 0.05

Çizelge 3 incelendiğinde ilköğretim öğrencilerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında 0.05 önem düzeyinde kızlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir [t (772)= 5.416 p< 0.05]. Kız öğrencilerin projenin yürütülmesi ile ilgili görüşlerinin ortalamasının erkek öğrencilerin projenin yürütülmesine ilişkin görüşlerinin ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. (\bar{X} kız= 63.6390 ve \bar{X} erkek= 60.0516). Kız öğrenciler, “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin ifadeler hakkında erkek öğrencilere oranla daha olumlu düşünmektedirler.

Öğrencilerin projenin propaganda süreci ile ilgili görüşleri ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında 0.05 önem düzeyinde kızlar lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir [t (772)= 3.882, p< 0.05]. Kız öğrencilerin söz konusu projenin propaganda sürecine ilişkin görüşlerinin ortalaması da erkek öğrencilerin projenin propaganda sürecine ilişkin görüşlerinin ortalamasından yüksek olduğu ortadadır (\bar{X} kız= 24.7387 ve \bar{X} erkek= 23.4871). Bu durumdan, kız öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin propaganda süreci hakkında, erkek öğrencilere oranla olumlu yönde görüş bildirdikleri çıkarılabilir. Öğrencilerin projede karşılaşılan sorunlarla ilgili görüşleri ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında ise anlamlı bir farklılık görülmektedir [t (772)= -1.082, p> 0.05]. Kız ve erkek öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara hakkında benzer görüşler bildirdikleri söylenebilir. Cinsiyet değişkeninin, öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlar hakkındaki görüşlerinden bağımsız olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne Yönelik Görüşleri İle Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular:

Aşağıda ilköğretim öğrencilerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne ilişkin görüşlerinin öğrencilerin sınıf düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik bulgular yer almaktadır (Çizelge 4).

Çizelge 4. Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin Yürütülmesi, Propaganda Süreci ve Projede Karşılaşılan Sorunlar İle İlgili Görüşlerinin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Karşılaştırılması.

Boyutlar	Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	Önem
	Analizi	Toplamı	Derecesi	Ortalaması	Değeri	Düzeyi
Projenin Yürütülmesi	Gruplar Arası	791.121	4	197.780	2.292	0.058
	Gruplar İçi	66196.634	767	86.306		
	Toplam Kareler	66987.755	771			
Propaganda Süreci	Gruplar Arası	67.688	4	16.922	0.836	0.502
	Gruplar İçi	15524.824	767	20.241		
	Toplam Kareler	15592.512	771			
Projede Karşılaşılan Sorunlar	Gruplar Arası	594.851	4	148.713	3.646	0.006*
	Gruplar İçi	31287.608	767	40.792		
	Toplam Kareler	31882.460	771			

* p< 0.05

Çizelge 4 incelendiğinde, öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [F (4-767) = 2.292, p > 0.05] ve öğrencilerin propaganda sürecine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [F (4-767) = 0.836, p > 0.05]. Öğrenciler hangi sınıf düzeyinde olurlarsa olsunlar “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin ifadelerle, benzer yönde katılım göstermektedirler. Fakat ilköğretim öğrencilerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir [F (4-767) = 3.646, p < 0.05]. Farklılığın hangi sınıf düzeyleri arasında olduğunu ortaya koymak amacıyla yapılan Tukey testi sonucuna göre de farklılığın 5. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında 5. sınıf öğrencilerinin görüşleri lehine ve 8. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında da 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri lehine olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne Yönelik Görüşleri İle Öğrencilerin Annelerin Öğrenim Durumları Arasındaki Farklılığına İlişkin Bulgular:

Çizelge 5’te ilköğretim öğrencilerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne ilişkin görüşlerinin öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulgulara yer verilmektedir.

Çizelge 5. Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin Yürütülmesi, Propaganda Süreci ve Projede Karşılaşılan Sorunlar İle İlgili Görüşlerinin Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Karşılaştırılması.

Boyutlar	Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	Önem
	Analizi	Toplamı	Derecesi	Ortalaması	Değeri	Düzeyi
Projenin Yürütülmesi	Gruplar Arası	1031.854	4	257.963	3.000	0.018*
	Gruplar İçi	65955.901	767	85.992		
	Toplam Kareler	66987.755	771			
Propaganda Süreci	Gruplar Arası	88.891	4	22.223	1.099	0.356
	Gruplar İçi	15503.620	767	20.213		
	Toplam Kareler	15592.512	771			
Projede Karşılaşılan Sorunlar	Gruplar Arası	168.355	4	42.089	1.018	0.397
Sorunlar	Gruplar İçi	31714.105	767	41.348		
	Toplam Kareler	31882.460	771			

* p < 0.05

Çizelge 5 incelendiğinde, öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin annelerinin öğrenim durumları arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [F (4-767) = 3.000, p < 0.05]. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak amacıyla yapılan Tukey testi sonucuna göre de farklılığın anneleri okuryazar olmayan öğrenciler ile anneleri üniversite mezunu öğrencilerin görüşleri arasında anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin görüşleri lehine olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin propaganda sürecine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin annelerinin öğrenim durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [F (4-767) = 1.099, p > 0.05]. Aynı şekilde öğrenci-

lerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile öğrencilerin annelerinin öğrenim durumları arasında da anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [F (4-767)= 1.018, p> 0.05].

Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne Yönelik Görüşleri İle Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumları Arasındaki Farklılık İlişkin Bulgular:

Çizelge 6’da ilköğretim öğrencilerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne ilişkin görüşlerinin öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulgulara yer verilmektedir.

Çizelge 6. Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin Yürütülmesi, Propaganda Süreci ve Projede Karşılaşılan Sorunlar İle İlgili Görüşlerinin Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Karşılaştırılması.

Boyutlar	Varyans	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	Önem
	Analizi	Toplamı	Derecesi	Ortalaması	Değeri	Düzeyi
Projenin Yürütülmesi	Gruplar Arası	1878.046	4	469.511	5.531	0.000*
	Gruplar İçi	65109.709	767	84.889		
	Toplam Kareler	66987.755	771			
Propaganda Süreci	Gruplar Arası	395.043	4	98.761	4.984	0.001*
	Gruplar İçi	15197.469	767	19.814		
	Toplam Kareler	15592.512	771			
Projede Karşılaşılan Sorunlar	Gruplar Arası	140.370	4	35.092	0.848	0.495
	Gruplar İçi	31742.090	767	41.385		
	Toplam Kareler	31882.460	771			

* p< 0.05

Çizelge 6 incelendiğinde, öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin babalarının öğrenim durumları arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [F (4-767)= 5.531, p< 0.05]. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak amacıyla yapılan Tukey testi sonucuna göre de farklılığın babaları okuyazar olmayan öğrenciler ile babaları üniversite mezunu öğrencilerin görüşleri arasında babaları üniversite mezunu olan öğrencilerin görüşleri lehine; babaları okuyazar olmayan öğrenciler ile babaları lise mezunu öğrencilerin görüşleri arasında babaları lise mezunu olan öğrencilerin görüşleri lehine; babaları okuyazar olmayan öğrenciler ile babaları ortaokul mezunu öğrencilerin görüşleri arasında babaları ortaokul mezunu olan öğrencilerin görüşleri lehine; babaları okuyazar olmayan öğrenciler ile babaları ilkököl mezunu öğrencilerin görüşleri arasında babaları ilkököl mezunu olan öğrencilerin görüşleri lehine olduğu ortaya çıkmıştır.

Çizelge 6’ya bakıldığında, öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin propaganda sürecine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin babalarının öğrenim durumları arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [F (4-767)= 4.984, p< 0.05]. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak amacıyla yapılan Tukey testi sonucuna göre de farklılığın babaları okuyazar olmayan öğrenciler ile babaları lise mezunu öğrencilerin görüşleri arasında babaları lise mezunu olan öğrencilerin görüşleri lehine; babaları okuyazar olmayan öğrenciler ile babaları ortaokul mezunu öğrencilerin görüşleri arasında babaları ortaokul

mezunu olan öğrencilerin görüşleri lehine; babaları ilköğretim mezunu olan öğrenciler ile babaları lise mezunu öğrencilerin görüşleri arasında babaları lise mezunu olan öğrencilerin görüşleri lehine olduğu ortaya çıkmıştır. İlköğretim öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile öğrencilerin babalarının öğrenim durumları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir [F (4- 767)= 0.848, p> 0.05].

Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne Yönelik Görüşleri İle Öğrencilerin Okullarının Bulunduğu Yerleşim Biriminin Türü Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular:

Aşağıda ilköğretim öğrencilerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne ilişkin görüşlerinin öğrencilerin okullarının bulunduğu yerleşim biriminin türüne göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgular yer almaktadır (Çizelge 7).

Çizelge 7. Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin Yürütülmesi, Propaganda Süreci ve Projede Karşılaşılan Sorunlar İle İlgili Görüşlerinin Okulun Bulunduğu Yerleşim Biriminin Türüne Göre Karşılaştırılması.

Boyutlar	Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Projenin Yürütülmesi	Gruplar Arası	1135.142	3	378.381	4.413	0.004*
	Gruplar İçi	65852.613	768	85.746		
	Toplam Kareler	66987.755	771			
Propaganda Süreci	Gruplar Arası	177.540	3	59.180	2.948	0.032*
	Gruplar İçi	15414.971	768	20.072		
	Toplam Kareler	15592.512	771			
Projede Karşılaşılan Sorunlar	Gruplar Arası	453.030	3	151.010	3.690	0.012*
	Gruplar İçi	31429.430	768	40.924		
	Toplam Kareler	31882.460	771			

* p< 0.05

Çizelge 7 incelendiğinde, öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin okullarının bulunduğu yerleşim birimlerinin türü arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmektedir [F (3- 768)= 4.413, p< 0.05]. Tukey testi sonucuna göre de farklılığın okulları köyde bulunan öğrenciler ile okulları ilçe merkezinde bulunan öğrencilerin görüşleri arasında okulları köyde bulunan öğrencilerin görüşleri lehine; okulları köyde bulunan öğrenciler ile okulları il merkezinde bulunan öğrencilerin görüşleri arasında da okulları köyde bulunan öğrencilerin görüşleri lehine olduğu ortaya çıkmıştır.

Çizelge 7’ye göre öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin propaganda sürecine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin okullarının bulunduğu yerleşim birimlerinin türü arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir [F (3- 768)= 2.948, p< 0.05]. Tukey testi sonucuna göre de farklılığın ilçe merkezinde okuyan öğrenciler ile il merkezinde okuyan öğrencilerin görüşleri arasında ilçe merkezinde okuyan öğrencilerin görüşleri lehine olduğu ortaya çıkmıştır.

Çizelge 7’ye bakıldığında ilköğretim öğrencilerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile öğrencilerin

okullarının bulunduğu yerleşim birimlerinin türü arasında da anlamlı bir farklılık görülmektedir [$F_{(3-768)}= 3.690, p< 0.05$]. Tukey testi sonucuna göre farklılığın beldede okuyan öğrenciler ile ilçe merkezinde okuyan öğrencilerin görüşleri arasında beldede okuyan öğrencilerin görüşleri lehine ve beldede okuyan öğrenciler ile il merkezinde okuyan öğrencilerin görüşleri arasında yine beldede okuyan öğrencilerin görüşleri lehine olduğu ortaya çıkmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneri

İlköğretim öğrencilerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ve propaganda sürecine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında kızlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu sonuç, Morera ve vd. (2006)’nin kızların demokrasi ile ilgili düşünceleri lehine farklılık ortaya koyan çalışmalarıyla ve Çalık (2002)’in “İlköğretim Okullarında Demokrasi Eğitimi Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmasıyla da tutarlık göstermektedir. Ayrıca elde edilen bu sonuç, Özdemir (2009)’in “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerine Demokrasi Kültürü Kazandırmada Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin Katkısı (Kütahya İli Örneği)” adlı çalışmasındaki “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile hedeflenen becerilerin hangi düzeyde kazanıldığına ilişkin görüşlerde kız öğrencilerin daha olumlu düşüncükleri” bulgusuyla da desteklenebilir niteliktedir. Öğrencilerin projede karşılaşılan sorunlarla ilgili görüşleri ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında ise anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ve propaganda sürecine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmaya ilköğretim 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin dahil edilmemesi bu durumun nedenleri arasında gösterilebilir. Elde edilen bu bulgu, Çalık (2002)’in çalışmasındaki bulgularla paralellik göstermektedir.

İlköğretim öğrencilerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerinin sınıf düzeylerine göre farklılık göstermesi (5. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında 5. sınıf öğrencilerinin görüşleri lehine ve 8. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında da 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri lehine) de Kuncal ve Uygun (2006)’un “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi Uygulamalarının Değerlendirilmesi” adlı çalışmasındaki “sınıf düzeyi yükseldikçe demokratik değerlere ilişkin algılar ön plana çıkmaktadır” bulgusu ile tutarlık göstermektedir. Ayrıca, elde edilen bu bulgunun, Cotmore (2003)’un “Okul Meclisi’nin Çalışma Planı” adlı araştırmasındaki “büyük öğrencilerin meclis çalışmalarına daha duyarlı olduğu” bulgusuyla ve Sayın (2010)’ın “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’nin Bir İlköğretim Okulunda Demokratik Siyasal Kültür Oluşturma Bağlamında Değerlendirilmesi: Bir Durum İncelemesi” adlı çalışmasındaki, “13- 14 yaş grubundaki 7- 8. sınıf öğrencilerinin sınıf temsilcisi ve okul meclisi çalışmalarının okulda demokratik ve siyasal kültür oluşturma bağlamındaki katkıları en olumlu algılayan öğrenciler oldukları” bulgusuyla da paralellik gösterdiği görülmektedir.

Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin annelerinin öğrenim durumları arasındaki anlamlı farklılık, anneleri okuryazar olmayan öğrenciler ile anneleri üniversite mezunu öğrencilerin görüşleri arasında anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin görüşleri lehinedir. Bu bulgu, Kaldırım (2003)’in “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Demokrasi Algıları” isimli çalışmasıyla ve Özdemir (2009)’in çalışmasıyla tutarlık göstermektedir. Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin propaganda sürecine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin annelerinin öğrenim durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Aynı şekilde Öğrencilerin

“Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile öğrencilerin annelerinin öğrenim durumları arasında da anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Elde edilen bu bulgular, Kaldırım (2003)’ın ve Özdemir (2009)’in çalışmalarındaki anne- baba öğrenim durumlarına ilişkin bulgularla örtüşmemektedir.

Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin görüşleri, öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarına göre farklılık göstermektedir. Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin propaganda sürecine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin babalarının öğrenim durumları arasında da anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Elde ettiğimiz bu bulgu, Özdemir (2009)’in çalışmasındaki bulgularla ve Genç ve Kalafat (2007)’in “Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları İle Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasındaki bulgularla paralellik göstermektedir. İlköğretim öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile öğrencilerin babalarının öğrenim durumları arasında ise anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin okullarının bulunduğu yerleşim birimlerinin türü arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Farklılığın okulları köyde bulunan öğrenciler ile okulları ilçe merkezinde bulunan öğrencilerin görüşleri arasında okulları köyde bulunan öğrencilerin görüşleri lehine; okulları köyde bulunan öğrenciler ile okulları il merkezinde bulunan öğrencilerin görüşleri arasında da okulları köyde bulunan öğrencilerin görüşleri lehine olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin propaganda sürecine ilişkin görüşleri ile öğrencilerin okullarının bulunduğu yerleşim birimlerinin türü arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Farklılığın ilçe merkezinde okuyan öğrenciler ile il merkezinde okuyan öğrencilerin görüşleri arasında ilçe merkezinde okuyan öğrencilerin görüşleri lehine olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgulardan yerleşim birimleri küçüldükçe öğrencilerin projeye daha olumlu baktıkları söylenebilir.

İlköğretim öğrencilerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile öğrencilerin okullarının bulunduğu yerleşim birimlerinin türü arasında da anlamlı bir farklılık görülmektedir. Farklılığın beldede okuyan öğrenciler ile ilçe merkezinde okuyan öğrencilerin görüşleri arasında beldede okuyan öğrencilerin görüşleri lehine ve beldede okuyan öğrenciler ile il merkezinde okuyan öğrencilerin görüşleri arasında yine beldede okuyan öğrencilerin görüşleri lehine olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgulardan beldelerde okuyan öğrencilerin sorunlara karşı daha duyarlı oldukları söylenebilir.

Sonuç olarak ilköğretim öğrencilerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesi ve propaganda süreci ile ilgili ifadeler hakkında olumlu görüş bildirmelerine rağmen söz konusu projede karşılaşılan sorunlara ilişkin ifadelere de yüksek oranlarda “katıldıklarını” belirtmeleri dikkat çekici bir durumdur. Öğrencilerin sorunlara karşı bu kadar duyarlı olabilmeleri, projenin 4- 5 yıllık bir zaman diliminden itibaren uygulanıyor olmasına rağmen öğrenciler tarafından kısa sürede benimsendiğinin bir göstergesi şeklinde değerlendirilebilir.

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’nde öğrencilerin karşılaştığı sorunlar, ilerleyen yıllarda en aza indirgenebilir. Projenin devamlılığında ve proje kapsamında alınan kararların uygulanmasında ilköğretim kurumlarındaki öğrencilerin daha aktif olmalarına yönelik çalışmalar yapılarak sorunlar ortadan kaldırılabılır.

Kaynakça

- BİLHAN, Saffet (1996). **Eğitim Sosyolojisi**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.
- COTMORE, Richard (2004). "Organisational Competence: The Study Of A School Council In Action", **Children & Society**, 18 (1), 53- 65.
- ÇALIK, Dilek (2002). **İlköğretim Okullarında Demokrasi Eğitimi Üzerine Bir Araştırma (Manisa İli Örneği)**, Celal Bayar Üniversitesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Manisa.
- DİNÇER, Bülent; ÖZASLAN, Metin ve KAVASOĞLU, Taner. (2003). "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması", (Erişim Tarihi: 24.07.2010).
- DOĞAN, İsmail (2001). **Vatandaşlık, Demokrasi ve İnsan Hakları** (2. Baskı), Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- EMİR, Serap ve KAYA, Zafer. (2004). "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclislerine Yönelik Öğretmen Görüşleri". **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi**, 4 (8), 69- 89.
- GENÇ, Salih Zeki (2006). "Demokratik Kazanımların Gerçekleştirilmesinde İlköğretim Öğretmenlerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesi", **Milli Eğitim**, 171, 43- 54.
- GENÇ, Salih Zeki ve KALAFAT, Temel (2007). "Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları İle Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi**, (2) 22, 10- 22.
- KALDIRIM, Elif (2003). **İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Demokrasi Alguları**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- KARASAR, Niyazi. (2007). **Bilimsel Araştırma Yöntemi** (17. Baskı), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- KINCAL, Remzi Y. ve UYGUN, Selçuk (2006). "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi Uygulamalarının Değerlendirilmesi", **Milli Eğitim**, 171, 31- 42.
- MEB (2004). **Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi Yönergesi**, (Erişim Tarihi: 22.06.2010).
- MORERA, Osvaldo F.; MAYDEU- OLIVARES, Albert; NYGREN, Thomas E.; WHITE, Rebecca J.; FERNANDEZ, Norma P. & SKEWES, Monica C. (2006). "Social Problem Solving Predicts Decision Making Styles Among Us Hispanics", **Personality And Individual Differences**, 41 (2), 307- 317.
- SAYIN, Pınar (2010). **Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'nin Bir İlköğretim Okulunda Demokratik Siyasal Kültür Oluşturma Bağlamında Değerlendirilmesi: Bir Durum İncelemesi**, Çukurova Üniversitesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adana.
- ÖZDEMİR, Hakan (2009). **İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerine Demokrasi Kültürü Kazandırmada Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin Katkısı (Kütahya İli Örneği)**, Dumlupınar Üniversitesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kütahya.
- ÖZPOLAT, Abdulvahap (2004). "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi", **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim**, 50, 11- 13.
- YEŞİL, Rüştü (2002). **Okulda ve Ailede İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

EXAMINING THE VIEWS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS TOWARDS “DEMOCRACY EDUCATION AND SCHOOL COUNCIL PROJECT”

Salih Zeki GENÇ*

Fatih GÜNER**

Pınar PALA***

Gülümser ACAR KOCAOĞLU****

Abstract

As taken into account that primary school children learn by seeing, by experiencing, the importance of democracy education and school council project” appears in which is started to be carried out nationally since 2004- 2005 education period. This survey aims to take the views of primary school students about “democracy education and school council project” in two provinces (İstanbul- Çanakkale) which were selected luckily in Marmara Region in 2009-2010 education period. In terms of socioeconomic development sequences; the provinces in Marmara Region which are in the first sequence (İstanbul) and in the last sequence (Çanakkale) form the univers of survey. The sampling of survey consists 772 students who are chosen randomly from 14 primary schools. While analyzed the findings, it is seen that there is an important difference in favor of girls among the students sexes about to be carried out “democracy education and school council project”. When the views of the primary school students on “democracy education and school council project” are examined according to the variable of the educational background of students’ mothers, there is a meaningful difference in favor of the ones whose mothers got graduated from a bachelor degree and the others whose mothers are illiterate.

Key Words: Democracy education, school councils, primary school

* Asst. Prof. Dr.; Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Education, Department of Primary School Teaching,

** Master’s Student, Çanakkale Onsekiz Mart University, Institute Of Social Sciences,

*** Master’s Student, Çanakkale Onsekiz Mart University, Institute Of Social Sciences,

**** Master’s Student, Çanakkale Onsekiz Mart University, Institute Of Social Sciences,